

ABSCHNITT 1.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND
WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

DOI 10.36074/logos-04.07.2025.001

ВПЛИВ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ФІНАНСОВУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАКТИК УГОРЩИНИ ТА УКРАЇНИ

Шімон Віолетта¹

---

1. асистент кафедри обліку і аудиту

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегове, УКРАЇНА

ORCID ID: 0009-0009-9149-2867

Методологія. Метою даного дослідження є здійснення комплексного аналізу бухгалтерського обліку та амортизації необоротних активів у контексті їх впливу на фінансову ефективність підприємств, зосереджуючи увагу на порівнянні облікових практик Угорщини та України. Дослідження має на меті ідентифікувати основні подібності та відмінності у підходах до оцінки, переоцінки та амортизації основних засобів, а також проаналізувати, яким чином ці відмінності впливають на ключові показники ефективності — зокрема ROA (рентабельність активів) та EVA (економічна додана вартість).

Крім того, дослідження спрямоване на виявлення практичних наслідків застосування різних облікових політик для прийняття управлінських рішень, інвестиційного аналізу та формування фінансової стратегії підприємств. Особлива увага приділяється обліку самостійно виготовлених основних засобів із власних запасів — аспекту, який недостатньо висвітлений у попередніх дослідженнях, але має суттєвий вплив на структуру балансу та показники прибутковості.

У логічній послідовності цілі дослідження передбачають:

- опис і порівняння нормативно-правових підходів до обліку необоротних активів в Угорщині та Україні;
- вивчення методів нарахування амортизації та їх впливу на фінансову звітність;
- аналіз ефективності використання активів з точки зору облікової політики та показників результативності;
- обґрунтування потреби у гармонізації облікових практик для забезпечення прозорості та порівнюваності фінансової звітності.

ABSCHNITT 1.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND
WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

Результати дослідження мають слугувати основою для подальших наукових розвідок у сфері міжнародної бухгалтерії, а також надати практичні рекомендації для підприємств і регуляторів щодо вдосконалення політики обліку необоротних активів.

У цьому контексті бухгалтерський облік виступає як система надання релевантної інформації: він забезпечує достовірні дані щодо вартості необоротних активів, їх амортизації, корисного строку служби та економічного внеску. Саме в цьому аспекті проявляються розбіжності в обліковій практиці між різними країнами, зокрема між Угорщиною та Україною.

У таблиці 1. наведено порівняння особливостей оцінки необоротних активів в Угорщині та Україні та їх впливу на показники ефективності підприємств.

Таблиця 1

**Облік необоротних активів та вплив на ефективність підприємств в
Угорщині та Україні**

<i>Характеристика</i>	<i>Угорщина</i>	<i>Україна</i>	<i>Вплив на оцінку ефективності</i>
Принцип оцінки	Первісна вартість, амортизація	Часто справедлива вартість або переоцінка відповідно до МСФЗ	Різниця в оцінці впливає на показники ROA/EVA
Облік активів	Суворе бухгалтерське регулювання	Гнучкіший, наближений до МСФЗ	Гнучкість може спотворити порівнюваність
Можливість переоцінки	Виняткова, лише за спеціальними правилами	Поширена (особливо для нерухомості)	Вища балансова вартість активів, нижчий ROA
Практика вимірювання ефективності	Застосування ROA, ROI, EVA обмежене (переважно для податкових цілей)	На основі МСФЗ більш поширене використання показників ефективності	Інший підхід до оцінки ефективності підприємства

Джерело: власна розробка автора

Запровадження МСФЗ в Угорщині сприяло спрощенню облікової роботи та міжнародній гармонізації. Дослідження Ковача-Румпа та Тангла (2022) підкреслює, що застосування МСФЗ має численні переваги, однак бухгалтерські фахівці також стикаються з істотними викликами у повсякденній практиці [1]. Необоротні активи — як-от нерухомість, машини та нематеріальні активи — належать до найважливіших елементів господарської діяльності,

ABSCHNITT 1.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

тому їх правильний та точний облік є критично важливим для достовірності фінансової звітності.

В Угорщині основним джерелом регулювання бухгалтерського обліку є Закон С від 2000 року «Про бухгалтерський облік» [2]. Згідно з законом, необоротні активи поділяються на три основні групи:

- Нематеріальні активи: наприклад, активована вартість створення та реорганізації, майнові права, інтелектуальна власність.
- Матеріальні активи: наприклад, нерухомість, машини, транспортні засоби, обладнання.
- Довгострокові фінансові інвестиції: наприклад, довгострокові частки, надані позики, цінні папери.

Необоротні активи обліковуються за первісною вартістю, яка включає вартість придбання або виготовлення. Амортизація активів може бути плановою або позаплановою. Закон про бухгалтерський облік містить детальні положення щодо правил нарахування амортизації, переоцінки, зменшення корисності та списання активів.

В Україні бухгалтерська система базується на Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які ґрунтуються на міжнародних принципах, але адаптовані до національного контексту. Правову основу становить Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби», необоротні активи в Україні також поділяються на три основні категорії:

- Нематеріальні активи;
- Матеріальні активи;
- Довгострокові фінансові інвестиції [3].

На відміну від цього, в Україні бухгалтерський облік — особливо в середніх та великих підприємствах — значною мірою ґрунтується на Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ), зокрема на МСБО 16, що регулює облік основних засобів. МСФЗ дозволяють, а подекуди й заохочують проведення переоцінки активів з метою приведення їх балансової вартості у відповідність до ринкової. Це особливо актуально для нерухомості, машин та інших довгострокових активів. Крім того, вибір методу амортизації є гнучким: підприємства можуть використовувати лінійний метод, метод зменшення залишкової вартості або метод, що базується на обсягах виробництва. Це дає змогу адаптувати облікову політику до особливостей підприємства, хоча й підвищує варіативність і складність фінансової звітності. Розмір амортизації таким чином може суттєво впливати на фінансові показники, зокрема на

ABSCHNITT 1.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND
WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

рентабельність активів (ROA) або чистий прибуток, відображений у звіті про фінансові результати.

Висновки. Результати дослідження свідчать про те, що бухгалтерський облік необоротних активів суттєво впливають на оцінку фінансової ефективності підприємств. Відмінності між двома країнами виявляються не лише на технічному рівні, але й стратегічно впливають на процеси прийняття рішень у компаніях, інформованість зовнішніх зацікавлених сторін та довгострокову конкурентоспроможність підприємств. Таким чином, бухгалтерське регулювання є не просто адміністративним інструментом, а й важливим чинником економічної політики, що має реальний вплив на оцінку економічної ефективності як на національному, так і на міжнародному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Kovács-Rump, H., Tangl, A. In Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2. szám. 2022. pp. 196-206. <https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/handle/123456789/2468>
- [2] 2000. évi C törvény a számvitelről
- [3] Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджене наказом Міністерства від 27.04.2000 р. № 92.

